

Polacy o doksztalcaniu i poszerzaniu kompetencji

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2024

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W skrócie

- Blisko dwie trzecie Polaków (64%) uczestniczyło w szkoleniach, kursach lub studiach podyplomowych wykraczających poza regularną edukację. Niemal połowa z nich (30%) robiła to w ciągu ostatnich trzech lat.
- Stały za tym najczęściej chęć poszerzenia swoich kompetencji w już wykonywanym zawodzie (54%) lub wymogi wykonywanej pracy (37%), potrzeba nabycia kompetencji, które umożliwiłyby zmianę pracy (27%) oraz ogólna chęć poszerzenia horyzontów (30%). W mniejszej mierze były to motywacje niezwiązane z życiem zawodowym: przyjemność płynąca z uczenia się (17%) i chęć rozwijania pasji lub hobby (17%).
- W zasadzie powszechne (97%) jest postrzeganie uczenia się jako inwestycji w siebie. Dziewięciu na dziesięciu badanych (90%) kojarzy się ono z czymś przyjemnym. Dla ogromnej większości (92%) wartością jest zdobywanie umiejętności miękkich, które pozwalają poprawić relacje z ludźmi. Jednocześnie blisko trzy czwarte (73%) uważa, że warto uczyć się przede wszystkim tego, co praktyczne, zamiast tego, co nigdy się nie przyda.
- Gdyby badanych nic nie ograniczało, najchętniej uczyliby się języków obcych (19%), umiejętności związanych z komputerami i nowymi technologiami (10%), uczestniczyli w kursach artystycznych (10%) oraz uczyli się konkretnego fachu technicznego, robotniczego (9%).

W październikowym sondażu¹ po raz pierwszy poruszyliśmy zagadnienie doksztalcania się oraz podnoszenia swoich kwalifikacji przez Polaków podczas szkoleń wykraczających poza regularną edukację. Zapytaliśmy naszych respondentów, czy w ostatnim czasie poszerzali swoje kompetencje, uczestnicząc w różnego rodzaju kursach, szkoleniach bądź studiach podyplomowych, a jeśli tak, to w jakich i co wpłynęło na ich decyzję. Interesował nas też stosunek badanych do samej idei doksztalcania. Czy myślą o nim w kategoriach praktycznych, jako o sposobie na poprawienie swojej sytuacji na rynku pracy, czy raczej jako o okazji do samodoskonalenia, rozrywki? Ponadto ciekawiły nas aspiracje ankietowanych – w jakich dziedzinach chcieliby się rozwijać, gdyby nie ograniczały ich ani czas, ani pieniądze?

UCZESTNICTWO W KURSACH DOSZKALAJĄCYCH

Okazało się, że większość Polaków (64%) uczestniczyła w szkoleniach, kursach lub studiach podyplomowych, a zatem poszerzała swoje kompetencje wyniesione ze szkół bądź regularnych studiów. Co szósty badany (17%) doksztalał się w ten sposób w ciągu ostatniego roku, co ósmy (13%) w ciągu ostatnich 2–3 lat, a co trzeci (34%) jeszcze dawniej. Ponad jedna trzecia badanych (35%) nigdy tego nie robiła.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (414) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

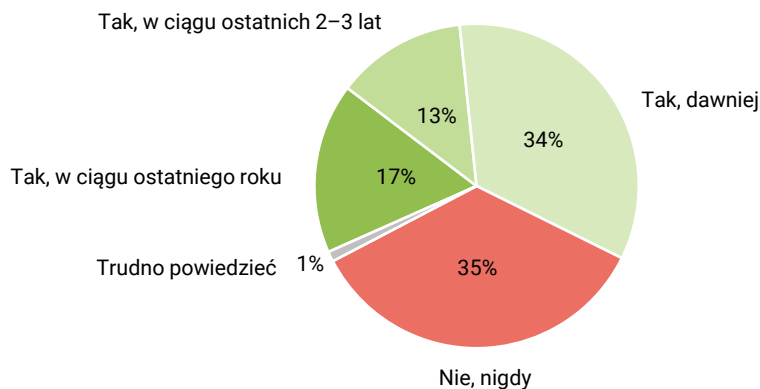
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 3 do 13 października 2024 roku na próbie liczącej 1025 osób (w tym: 59,9% metodą CAPI, 24,7% – CATI i 15,4% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Czy kiedykolwiek poszerzał(a) Pan(i) swoje kompetencje, uczestnicząc w jakichś szkoleniach, kursach bądź studiach podyplomowych?

Udział w kursach doszkalających jest wyraźnie zależny od wieku badanych – w ciągu ostatniego roku brało w nich udział 37% najmłodszych respondentów (18–24 lata) wobec zaledwie 1% najstarszych (65+). Doszkalają się też częściej mieszkańcy największych miast (29% doszkałało się w ciągu ostatniego roku wobec 15% na wsi), co ma na pewno związek z szerszą dostępnością różnego rodzaju kursów w większych ośrodkach. Częstość udziału w kursach rośnie też wraz z wykształceniem (aż 61% osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym nigdy się nie doszkałało wobec zaledwie 12% w grupie badanych z wyższym wykształceniem). Pokazuje to nieco paradoksalną zależność, która jeszcze pogłębia nierówności edukacyjne – im bardziej ktoś jest wykształcony, tym więcej znajduje powodów, by kształcić się dalej.

Ciekawe zależności odnotowujemy również w przypadku płci. Kobiety, co prawda, nieco częściej od mężczyzn doszkałały się w ostatnim roku (19% wobec 16%), ale jednocześnie znacznie więcej spośród nich nigdy nie uczestniczyło w tego rodzaju szkoleniach (42% wobec 28% wśród mężczyzn) – zob. tabelę aneksową 1. Obserwujemy też wyraźną korelację pomiędzy wyższymi dochodami netto badanych, a częstszym doszkalaniami się (wyjątek stanowią tu osoby niemające jakichkolwiek dochodów – np. uczniowie i studenci – które uczestniczą w szkoleniach częściej niż badani o niskich dochodach). Zależność ta może zapewne działać w dwie strony – więcej szkoleń może się przekładać na wyższe dochody, ale i wyższe dochody zwiększają możliwości uczestniczenia w większej liczbie szkoleń.

TABELA 1

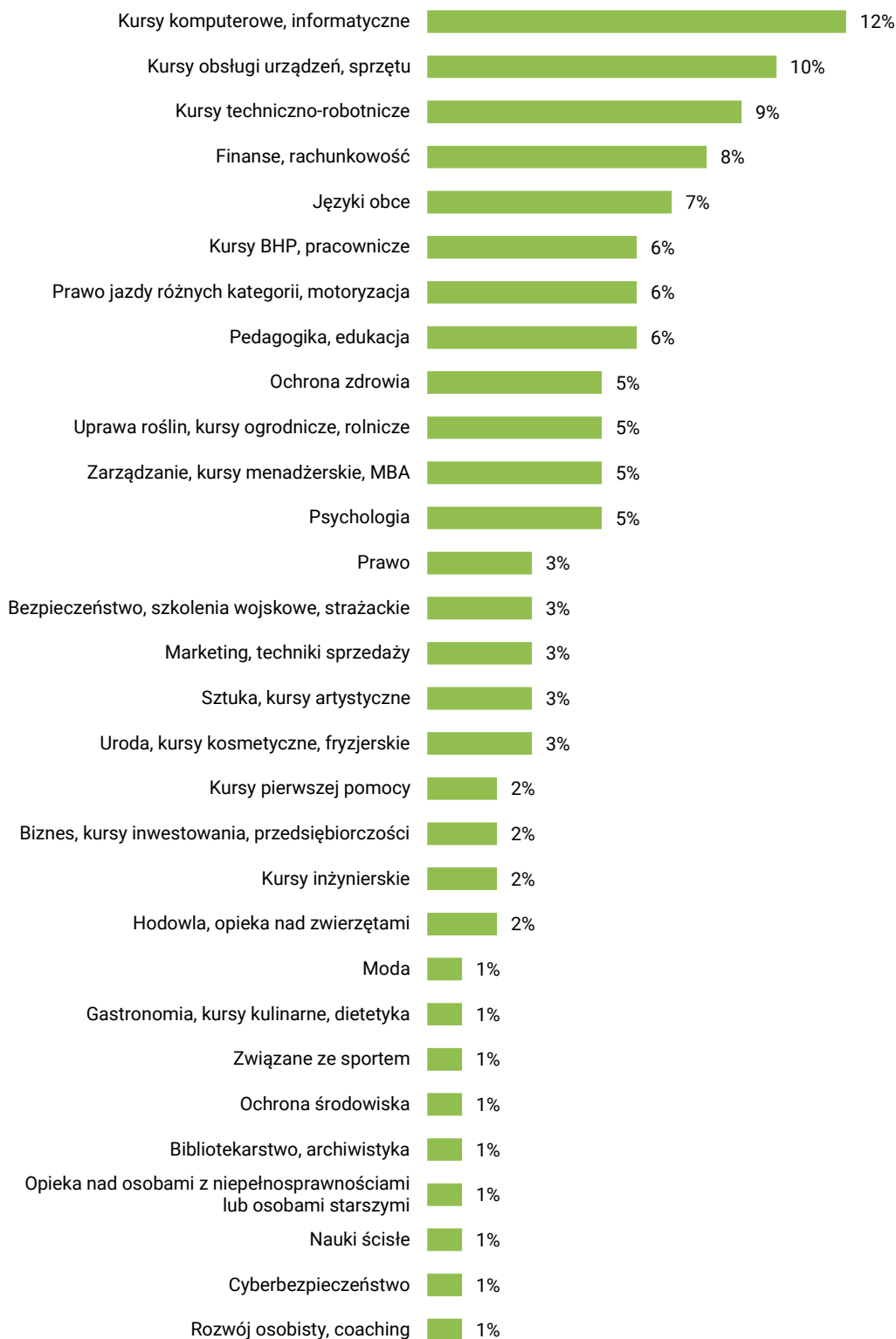
Przeciętne miesięczne dochody netto (na rękę) respondenta	Czy kiedykolwiek poszerzał(a) Pan(i) swoje kompetencje, uczestnicząc w jakichś szkoleniach, kursach bądź studiach podyplomowych?				
	Tak, w ciągu ostatniego roku	Tak, w ciągu ostatnich 2-3 lat	Tak, dawniej	Nie, nigdy	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Brak dochodów	21	11	25	41	2
Do 1999 zł	7	4	23	65	1
Od 2000 do 2999 zł	3	3	43	51	0
Od 3000 do 3999 zł	11	11	44	33	1
Od 4000 do 4999 zł	18	18	37	27	0
Od 5000 do 6999 zł	26	23	36	14	1
7000 zł i więcej	36	16	31	15	2

W jakich dziedzinach doszkalali się badani? Odpowiedzi były bardzo zróżnicowane, chociaż pewne kategorie powtarzały się znacznie częściej niż inne. Na czoło wysuwały się kursy komputerowe i informatyczne (wskazało je 12% uczestniczących w szkoleniach), zarówno te mniej zaawansowane, dotyczące obsługi podstawowych programów komputerowych, jak i bardziej zaawansowane szkolenia z zakresu programowania. Na drugiej pozycji plasowały się kursy obsługi urządzeń, sprzętu czy maszyn innych niż komputery (10%), takich jak np. koparka, wózek widłowy czy kasa fiskalna. Trzecia kategoria najczęściej wymienianych szkoleń to kursy techniczno-robotnicze (9%), obejmująca np. kursy na spawacza, ślusarza czy murarza. Nieco rzadziej wymieniane były szkolenia z dziedziny finansów i rachunkowości (8%), a pierwszą piątkę zamykały kursy języków obcych (7%).

Na dalszych pozycjach plasowały się kursy BHP oraz szkolenia pracownicze (6%), kursy prawa jazdy różnych kategorii i szkolenia z dziedziny motoryzacji (6%) oraz kursy pedagogiczne (6%). Po 5% badanych uczestniczyło w kursach z obszaru ochrony zdrowia (medycznych, pielęgniarstwie, ratowniczych, fizjoterapeutycznych); uprawy roślin, ogrodnictwa bądź rolnictwa; zarządzania (kursy menadżerskie, MBA) oraz psychologii (szkolenia terapeutyczne, kursy asertywności, umiejętności miękkich itd.). Po 3% badanych brało z kolei udział w kursach z dziedziny prawa, bezpieczeństwa (kursy obronne, wojskowe, strażackie), marketingu i technik sprzedaży, sztuki (kategoria ta obejmuje zarówno sztuki wizualne, jak i muzyczne, literackie czy inne), urody (kursy kosmetyczne, fryzjerskie). Po 2% respondentów uczestniczyło w kursach pierwszej pomocy, szkoleniach z zakresu inwestowania czy przedsiębiorczości, kursach inżynierskich oraz dotyczących hodowli i opieki nad zwierzętami. Po 1% badanych wymieniało szkolenia z dziedziny mody i tworzenia ubrań, gastronomii bądź dietetyki, sportu, ochrony środowiska, bibliotekarstwa lub archiwistyki, opieki nad osobami z niepełnosprawnościami lub osobami starszymi, nauk ścisłych, cyberbezpieczeństwa, a także rozwoju osobistego i coachingu.

RYS. 2. Co to było za szkolenie, kurs lub studia?

ODPOWIEDZI NA PYTANIE OTWARTE BADANYCH, KTÓRZY POSZERZALI SWOJE KOMPETENCJE, Z POMINIĘCIEM ODMÓW ODPOWIEDZI ORAZ ODPOWIEDZI ZBYT OGÓLNYCH LUB TRUDNYCH DO ZINTERPRETOWANIA (N=475)

Wyniki te pokazują, że Polacy doszkalają się na ogół w dziedzinach, które kojarzą się raczej z poszerzaniem kompetencji zawodowych niż bezinteresownym rozwijaniem pasji czy samorozwojem. Na pragmatyczne podejście do doksztalcania wskazują też odpowiedzi na nasze kolejne pytanie o motywacje, które skłoniły badanych do wzięcia udziału w danym kursie bądź szkoleniu. Z podanej listy respondenci mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi. Ponad połowa wskazała na chęć poszerzenia swoich kompetencji w już wykonywanym zawodzie (54%), a niespełna dwie piąte stwierdziło, że wzięcia udziału w danym szkoleniu wymagano od nich w pracy (37%). Na trzecim miejscu wśród najczęściej wymienianych motywacji pojawiła się chęć poszerzenia swoich horyzontów (30%), a na czwartym – potrzeba nabycia kompetencji, które pozwoliłyby badanym znaleźć bądź zmienić pracę (27%). Listę zamykają motywacje niezwiązane z życiem zawodowym: co szósty badany stwierdził, że po prostu lubi się uczyć (17%), taki sam odsetek wskazał też na chęć rozwijania swojej pasji lub hobby niezwiązanego z pracą (17%). Ponadto 11% respondentów chciało poprzez uczestnictwo w kursach poznać nowych ludzi, a 9% widziało w doksztalcaniu się szansę na stanie się lepszym człowiekiem.

CBOS

RYS. 3. Porozmawiajmy o ostatnim szkoleniu, w jakim brał(a) Pan(i) udział. Dlaczego się Pan(i) na nie zdecydował(a)?

ODPOWIEDZI BADANYCH, KTÓRZY POSZERZALI SWOJE KOMPETENCJE,
Z POMINIĘCIEM ODMÓW ODPOWIEDZI (N=646)

Odsetki nie sumują się do 100%, gdyż respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Badanych, od których doszkalania wymagano w pracy, spotykamy częściej wśród osób starszych (53% wśród respondentów aktywnych zawodowo w wieku emerytalnym wobec 15% wśród najmłodszych), mających wykształcenie zasadnicze zawodowe (47%) oraz dobrze oceniających swoje warunki materialne (39% wobec 27% w grupie oceniających je jako złe). Spośród grup społeczno-zawodowych wyróżniają się pod tym względem znów emeryci (52%), a także robotnicy wykwalifikowani (49%) i niewykwalifikowani (48%).

Chęć poszerzenia swoich kompetencji w wykonywanym zawodzie poprzez udział w szkoleniu deklarowali z kolei ponadprzeciętnie często badani w wieku 45-54 lata (62%), osoby lepiej wykształcone (64% respondentów z wykształceniem wyższym), ankietowani dysponujący wyższymi dochodami *per capita* w gospodarstwie domowym (61% w grupie badanych o najwyższych dochodach) oraz należący do kadry kierowniczej bądź specjalistów z wyższym wykształceniem (68%).

Pragnienie znalezienia lub zmiany pracy dzięki szkoleniu wyrażali natomiast częściej młodszy badani (44% wśród najmłodszych wobec 13% wśród najstarszych), mieszkańcy największych miast (41%), respondenci oceniający swoje warunki materialne jako średnie (32%), osoby zajmujące się domem (60%) oraz uczniowie i studenci (46%).

Wśród osób, które doksztalają się w celach zupełnie niezwiązanych ze swoim życiem zawodowym – rozwijają swoją pasję lub hobby, częściej natrafiamy na młodszych badanych (34% wśród najmłodszych wobec 11% wśród najstarszych) oraz deklarujących niższe dochody *per capita* w swoim gospodarstwie domowym (23% w grupie o najniższych dochodach wobec 9% w grupie o najwyższych) – zob. tabelę aneksową 2. Sugeruje to, że – być może – na decyzję o rozwijaniu swojej pasji niezwiązanej z życiem zawodowym mniejszy wpływ mają posiadane środki, a większy – ilość wolnego czasu, którego młodsze osoby z niższymi dochodami mają często więcej.

Poza motywacjami badanych biorących udział w kursach doszkalających interesowało nas też to, czy ktoś wpłynął na ich decyzję. Również w tym przypadku ankietowani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź. Wyraźna większość zadeklarowała, że wzięcie udziału w szkoleniu było wyłącznie ich własnym pomysłem (62%). Więcej niż jedna czwarta przyznała, że na ich decyzję wpłynął ich przełożony w pracy (29%). Pozostałe odpowiedzi były wybierane znacznie rzadziej. Po 4% respondentów stwierdziło, że do podjęcia decyzji o doszkalananiu skłonili ich przyjaciele bądź bliscy znajomi lub partner albo partnerka; 2% wskazało na rodziców bądź dziadków, a po 1% – na swoje dzieci. Co ciekawe, zarówno na wpływ terapeuty, doradcy zawodowego czy coacha, jak i na wpływ osoby znanej z internetu wskazała zaledwie jedna osoba (0,2%).

RYS. 4. Czy ktoś wpłynął na Pana(i) decyzję o udziale w tym szkoleniu?

ODPOWIEDZI BADANYCH, KTÓRZY POSZERZALI SWOJE KOMPETENCJE,
Z POMINIĘCIEM ODMÓW ODPOWIEDZI (N=648)

Odsetki nie sumują się do 100%, gdyż respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

STOSUNEK DO UCZENIA SIĘ

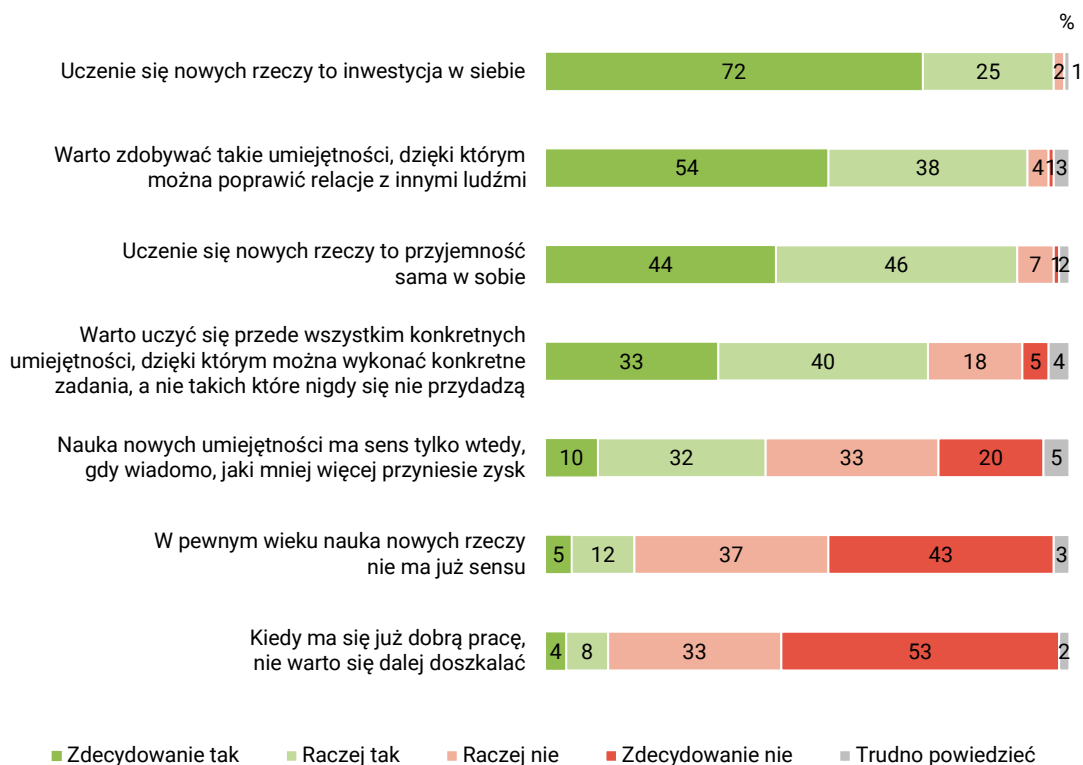
Interesowało nas także nastawienie badanych do uczenia się. Czy ma ono wartość wyłącznie w ujęciu pragmatycznym, czy może niezależnie od praktycznych zastosowań? Czy uczenie się to żmudny proces czy raczej przyjemność?

Z deklaracji respondentów wynika, że w zasadzie powszechne (97%) jest postrzeganie uczenia się jako inwestycji w siebie. Dziewięciu na dziesięciu badanym (90%) uczenie się nowych rzeczy kojarzy się z czymś przyjemnym (odmienne skojarzenia ma ośmiu na stu). Dla ogromnej większości (92%) wartością jest zdobywanie takich umiejętności, które pozwalają poprawić relacje z ludźmi (nieliczni – 5% – to kwestionują). Jednocześnie blisko trzy czwarte ankietowanych (73%) uważa, że warto uczyć się przede wszystkim tego, co praktyczne – dzięki czemu można wykonać konkretne zadania, a nie umiejętności, które nigdy się nie przydadzą. Niemal jedna czwarta (23%) jest w tej kwestii przeciwnego zdania. Ponad dwie piąte (42%) wiąże wartość wykształcenia z pieniędzmi, zgadzając się ze stwierdzeniem, że nauka nowych umiejętności ma sens tylko wtedy, gdy wiadomo, jaki mniej więcej przyniesie zysk. Ponad połowa badanych (53%) kwestionuje to podejście. Zdecydowana

większość (80%) nie zgadza się z tym, że nauka nowych rzeczy w pewnym wieku nie ma już sensu, natomiast uważa tak niespełna co piąty (17%). Niemal powszechnie (86%) kwestionowane jest też stwierdzenie, że mając dobrą pracę, nie warto się już doszkalać. Takie podejście aprobuje więcej niż co dziesiąty dorosły Polak (12%).

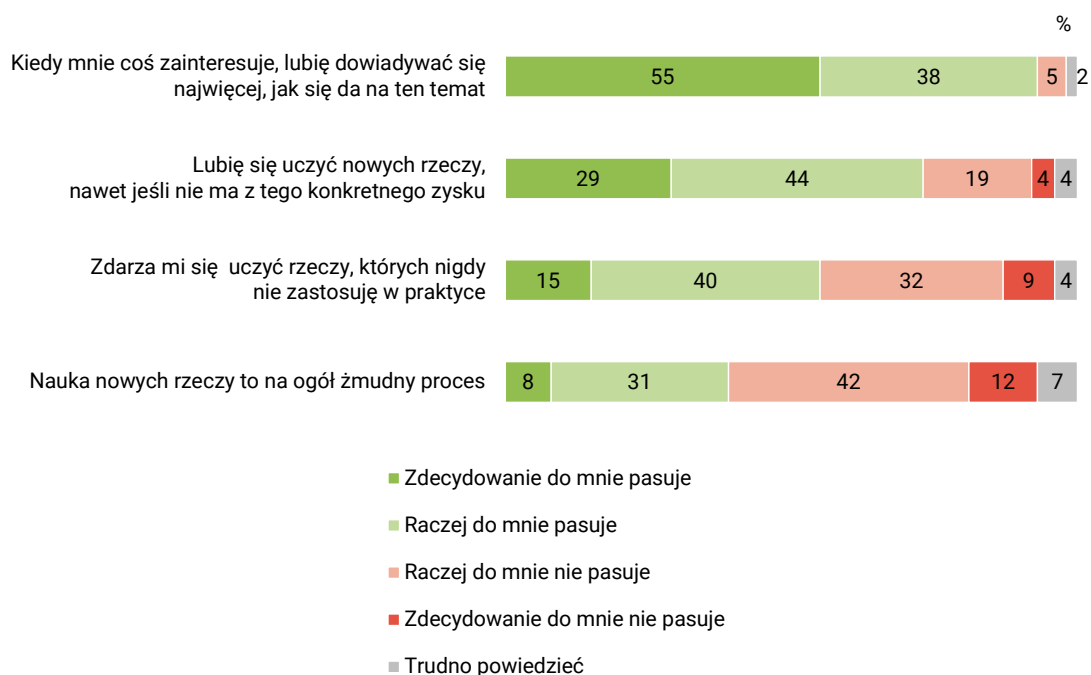
CBOS

RYS. 5. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie z następującymi stwierdzeniami?

Ten dość idealistyczny stosunek do zdobywania wiedzy i pozyskiwania nowych umiejętności znajduje również potwierdzenie w sposobie opisywania siebie przez badanych – przy pomocy przedstawionych przez nas stwierdzeń, respondenci określają, które do nich pasują, a które nie. Więcej niż dziewięciu na dziesięciu ankietowanych (93%) twierdzi, że, kiedy ich coś zainteresuje, lubią dowiadywać się najwięcej, jak się da, na dany temat (zaledwie 5% twierdzi, że to podejście do nich nie pasuje). Około trzech czwartych badanych (73%) deklaruje, że lubi uczyć się nowych rzeczy, nawet jeśli nie ma z tego konkretnego zysku, natomiast prawie jedna czwarta (23%) tego nie lubi. Więcej niż połowie respondentów (55%) zdarza się uczyć czegoś, czego nigdy nie zastosują w praktyce. Dwie piąte (41%) twierdzi, że to podejście do nauki do nich nie pasuje. Ponad połowie badanych (54%) nauka nie kojarzy się z czymś żmudnym, natomiast w taki sposób uczenie się postrzega blisko dwie piąte respondentów (39%).

RYS. 6. Które z tych opisów do Pana(i) pasują?

Przy pomocy analizy czynnikowej² wyłoniono trzy postawy wobec uczenia się:

- 1) potrzeba samodoskonalenia, rozwoju – uczenie się to przyjemność, rozwijanie zainteresowań, inwestycja w siebie bez wymogu zwrócenia się w wymiarze materialnym;
- 2) pragmatyzm – nauka powinna dawać konkretne umiejętności i przynosić wymierne korzyści;
- 3) uczenie się jako wartość sama w sobie (autoteliczna) – celem nadrzędnym nie jest ani praktyczna aplikacja wiedzy, ani samodoskonalenie.

² Analiza przeprowadzona metodą głównych składowych z rotacją Varimax. Procent wyjaśnionej wariancji to 54,2.

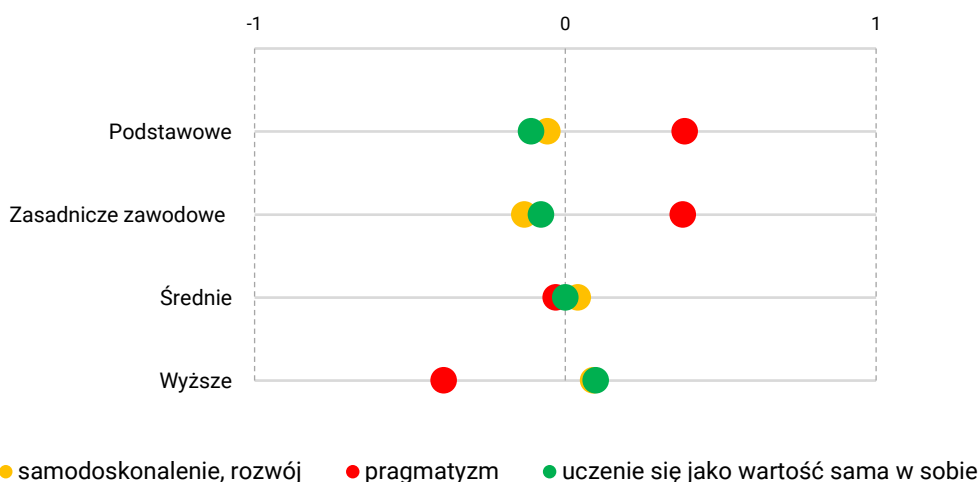
TABELA 2

Stosunek do uczenia się	1 potrzeba samosdoskonalenia	2 pragmatyzm	3 uczenie się jako wartość sama w sobie
Warto zdobywać takie umiejętności, dzięki którym można poprawić relacje z innymi ludźmi	0,730	-0,041	0,034
Uczenie się nowych rzeczy to inwestycja w siebie	0,706	-0,310	0,014
Uczenie się nowych rzeczy to przyjemność sama w sobie	0,681	-0,145	0,180
Kiedy mnie coś zainteresuje, lubię dowiadywać się najwięcej, jak się da, na ten temat	0,615	-0,173	0,257
W pewnym wieku nauka nowych rzeczy nie ma już sensu	-0,263	0,728	-0,110
Nauka nowych umiejętności ma sens tylko wtedy, gdy wiadomo, jaki mniej więcej przyniesie zysk	0,077	0,664	-0,344
Kiedy ma się już dobrą pracę, nie warto się dalej doszkalać	-0,316	0,635	0,003
Warto uczyć się przede wszystkim konkretnych umiejętności, dzięki którym można wykonać konkretne zadania, a nie takich które nigdy się nie przydadzą	0,468	0,485	-0,362
Nauka nowych rzeczy to na ogół żmudny proces	-0,166	0,442	0,217
Zdarza mi się uczyć rzeczy, których nigdy nie zastosuję w praktyce	0,104	0,049	0,814
Lubię się uczyć nowych rzeczy, nawet jeśli nie ma z tego konkretnego zysku	0,348	-0,205	0,683

Jakie jest społeczne zróżnicowanie tych postaw? Silną determinantą jest wykształcenie badanych. Osoby mające wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe wyraźnie częściej przejawiają pragmatyzm w podejściu do uczenia się, czym z kolei w najmniejszym stopniu kierują się osoby z wykształceniem wyższym.

CBOS

RYS. 7. Wykształcenie a postawy wobec uczenia się

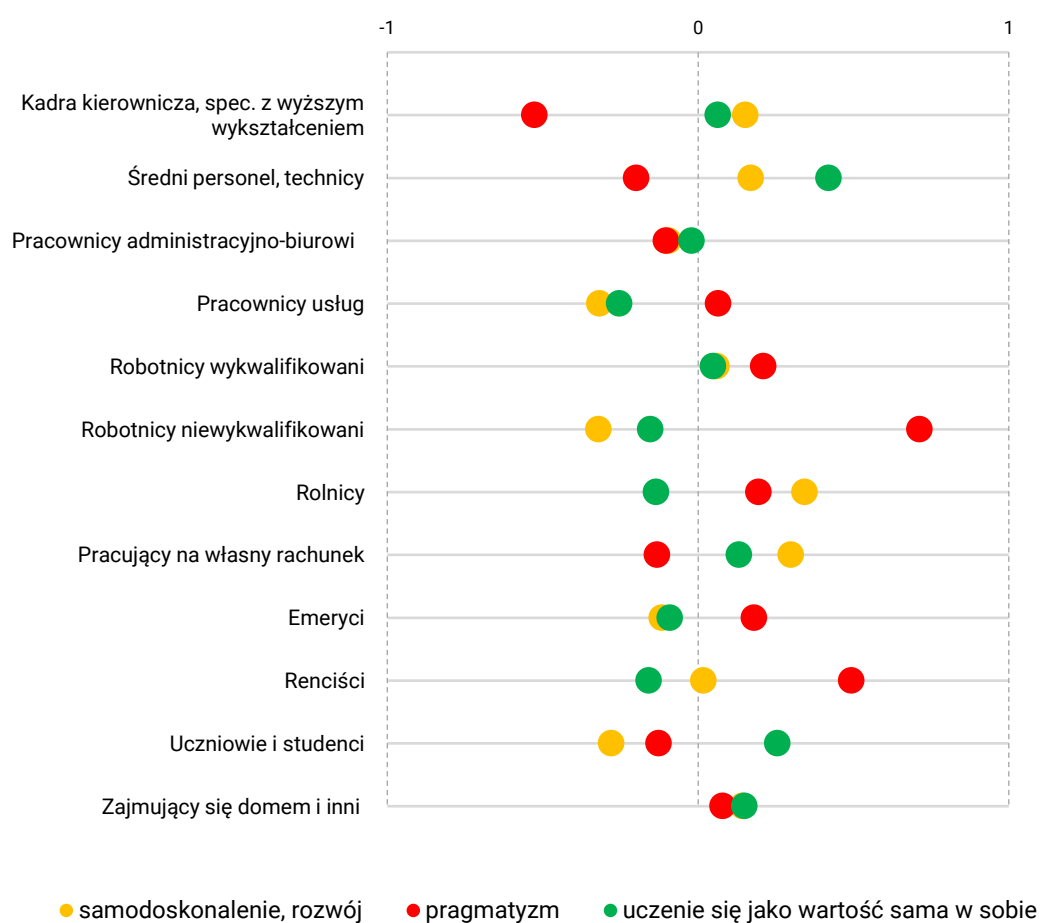

Rysunek prezentuje średnie wartości ładunków czynnikowych, czyli współczynników korelacji między zmienną a składowymi

Podejście pragmatyczne w największej mierze cechuje badanych pracujących jako robotnicy niewykwalifikowani i – w mniejszym stopniu – jako robotnicy wykwalifikowani, a spośród biernych zawodowo – również rencistów i emerytów. Można zauważyć, że taka postawa jest też dość charakterystyczna dla rolników, niemniej jednak wśród nich jeszcze silniej zaznacza się postrzeganie Kształcenia jako możliwości samorozwoju. Takie podejście jest również najbardziej charakterystyczne dla prywatnych przedsiębiorców oraz kadry kierowniczej i specjalistów. Grupami, które wyróżniają się tym, że uczenie się jest dla nich wartością samą w sobie, są technicy i średni personel oraz uczniowie i studenci.

CBOS

RYS. 8. Status społeczno-zawodowy a postawy wobec uczenia się

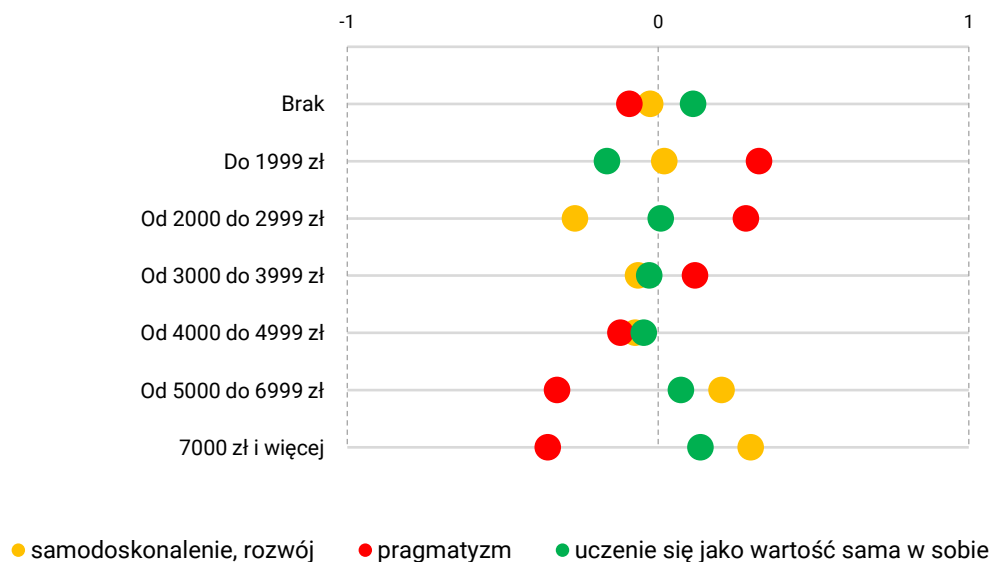

Rysunek prezentuje średnie wartości ładunków czynnikowych, czyli współczynników korelacji między zmienną a składowymi

Jeśli chodzi o związek między dochodami a postawą wobec uczenia się, można zauważyć, że badanych uzyskujących niższe dochody w większym stopniu cechuje w tym względzie pragmatyzm, który z kolei rzadko jest nastawieniem osób najlepiej zarabiających. Dla tych drugich bardziej charakterystyczna jest idea samodoskonalenia.

CBOS

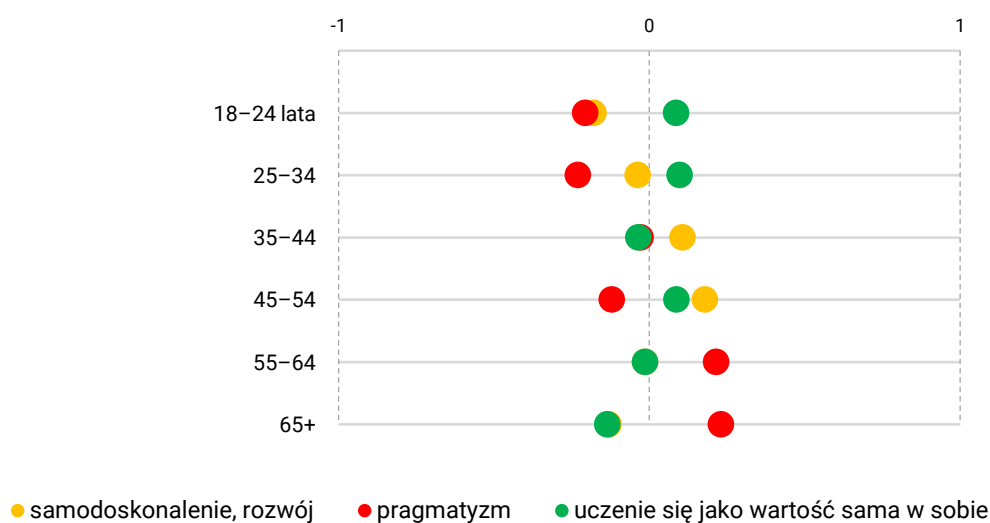
RYS. 9. Dochody netto a postawy wobec uczenia się

Pragmatyczne podejście do zdobywania wiedzy w największym stopniu jest związane ze starszym wiekiem (55+). Niejako w kontrze do tego sposobu myślenia o uczeniu się są młodszy badani, mający poniżej 35 lat.

CBOS

RYS. 10. Wiek a postawy wobec uczenia się

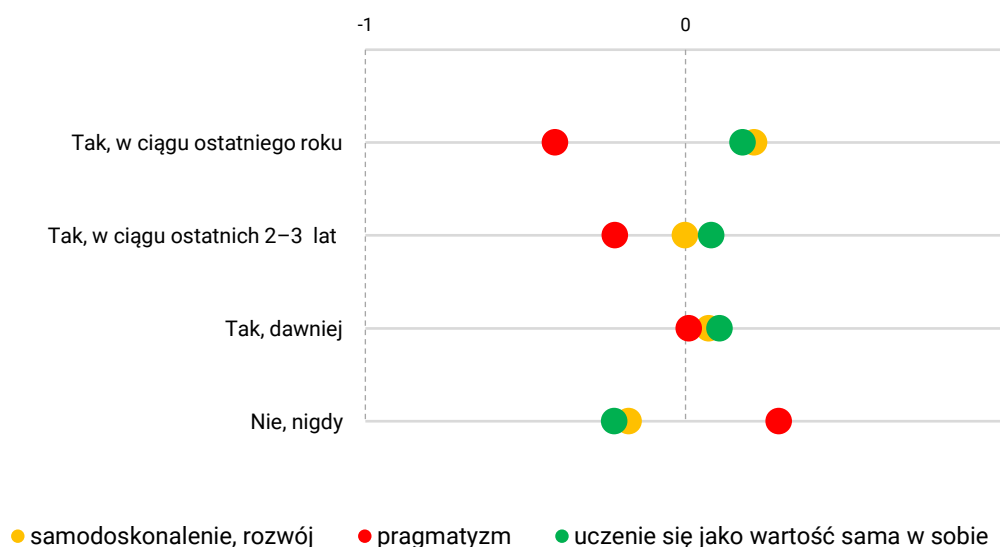

Rysunek prezentuje średnie wartości ładunków czynnikowych, czyli współczynników korelacji między zmienną a składowymi

Można ponadto zauważyć, że to, co odróżnia osoby, które poszerzały swoje kompetencje (zwłaszcza takie, które robiły to w ostatnim roku), od osób, które nigdy nie uczestniczyły w żadnych kursach czy szkoleniach, to wyraźnie mniejsze kierowanie się pragmatyzmem w nastawieniu do zdobywania wiedzy. Należy podkreślić, że bazujemy na deklarowanym stosunku do uczenia się. Opisywane wcześniej odpowiedzi na pytanie otwarte dotyczące szkoleń, w których badani uczestniczyli, wskazują, że jednak możliwość praktycznego zastosowania zdobywanej wiedzy ma duże znaczenie.

CBOS

RYS. 11. Uczestniczenie w szkoleniach, kursach, studiach podyplomowych* a postawy wobec uczenia się

* Czy kiedykolwiek poszerzał(a) Pan(i) swoje kompetencje, uczestnicząc w jakichś szkoleniach, kursach bądź studiach podyplomowych?

Rysunek prezentuje średnie wartości ładunków czynnikowych, czyli współczynników korelacji między zmienną a składowymi

CZEGO NAJCHĘTNIEJ BYŚMY SIĘ UCZYLI?

Wszystkich badanych zapytaliśmy o to, czego – niezależnie od swojej obecnej sytuacji i mając nieograniczone możliwości wyboru – chcieliby się nauczyć, jaki kurs lub szkolenie by dla siebie wybrali? Zdecydowanie największą popularnością w tym względzie cieszy się nauka języków obcych (19%). W dalszej kolejności odpowiedzi dotyczyły nauki czegoś, co jest związane z IT i nowymi technologiami (10%), od nauki obsługi komputera lub jakichś aplikacji, do wykorzystywania AI, programowania i robotyki. Jedna dziesiąta mających sprecyzowane pomysły na uczenie się czegoś nowego deklaruje chęć uczenia się przedmiotów artystycznych, sztuki (10%), w tym m.in. rzemiosła, rękodzieła, rysunku, malarstwa, grafiki, szycia, projektowania ubrań, a także fotografii, architektury i projektowania wnętrz oraz muzyki. Zbliżony odsetek badanych (9%) deklaruje chęć podjęcia jakichś

kursów technicznych, często powiązanych z konkretnym zawodem robotniczym lub też dotyczących obsługi sprzętu, jak choćby koparka, wózek widłowy czy dron. Sześciu na stu respondentów (6%) chciałoby się uczyć czegoś dotyczącego zdrowia – medycyny, pielęgniarstwa, fizjoterapii itp. W wypowiedziach jednej dwudziestej ankietowanych (5%) pojawiła się nauka jazdy lub pomysł na uzyskanie konkretnych uprawnień w tym zakresie, np. do kierowania autobusem. Zbliżony odsetek (4%) mówi o nauce pilotowania samolotów, szybowców, helikopterów. Tyle samo (4%) chciałoby nabyć umiejętności z dziedziny psychologii i rozwoju osobistego. Również czterech na stu badanych (4%) wymieniło kursy, które dotyczą księgowości, finansów czy, szerzej, ekonomii. Trzech na stu respondentów (po 3%) w swoich odpowiedziach odnosiło się do takich dziedzin, jak uroda (kursy kosmetyczne, fryzjerskie), sport, uprawa roślin, ogrodnictwo, rolnictwo oraz gastronomia (gotowanie, pieczenie, cukiernictwo). Mniej respondentów chciałoby iść na jakiś kurs inżynierski (2%), pedagogiczny (2%), ratowniczy (1%), związany z podróżami i turystyką (pilot wycieczek, przewodnik – 1%), dotyczący hodowli zwierząt lub opieki nad nimi (1%), ochrony środowiska i zmian klimatu (1%), zarządzania (1%) oraz giełdy, inwestycji, przedsiębiorczości (1%). Również niewielu (1% lub mniej) chciałoby się uczyć czegoś z dziedziny prawa, filozofii lub socjologii, dziennikarstwa, polityki, bezpieczeństwa, historii lub archeologii, wojskowości lub nauk ścisłych (fizyka, astronomia).

Porównując to do kursów i szkoleń, w których badani już uczestniczyli, można zauważyć, że silniejszy akcent położony jest tu na naukę języków obcych i umiejętności związane ze sztuką, za którymi nie stoi najprawdopodobniej motywacja z zakresu rozwoju zawodowego i zarabiania pieniędzy, tylko raczej przyjemność.

TABELA 3

Niezależnie od Pana(i) obecnej sytuacji, gdyby miał(a) Pan(i) teraz nieograniczone możliwości wyboru kursu, szkolenia, nauki czegoś nowego, to co by Pan(i) wybrał(a)?	Odpowiedzi na pytanie otwarte badanych, którzy podali jakiś rodzaj kursu, szkolenia, coś, czego chcieliby się uczyć (N=724)*	
Języki obce	19%	
Komputery, informatyka	7%	10%
Programowanie, AI, robotyka	4%	
Rzemiosło, rękodzieło	4%	
Rysunek, malarstwo, grafika komputerowa	2%	10%
Krawiectwo, projektowanie ubrań, szycie	2%	
Historia sztuki, sztuka (ogólnie)	1%	
Fotografia, film	1%	
Architektura, projektowanie wnętrz, konserwacja zabytków	1%	
Zajęcia muzyczne, śpiew, gra na instrumencie	1%	9%
Kursy techniczne, zawód robotniczy	6%	
Kurs z obsługi urządzeń, sprzętu	3%	
Zajęcia związane ze zdrowiem	6%	
Prawo jazdy różnych kategorii, motoryzacja	5%	
Pilotowanie	4%	
Psychologia, relacje międzyludzkie, coaching, rozwój osobisty, seksuologia	4%	
Finanse, rachunkowość, ekonomia	4%	
Uroda, np. kursy kosmetyczne, fryzjerskie	3%	
Kursy związane ze sportem	3%	
Uprawa roślin, kursy ogrodnicze, rolnicze	3%	
Gastronomia, kursy kulinarne	3%	
Kursy inżynierskie	2%	
Pedagogika, edukacja	2%	
Kurs ratownika, pierwszej pomocy	1%	
Podróże, turystyka, kurs na przewodnika	1%	
Hodowla, opieka nad zwierzętami	1%	
Ochrona środowiska, kursy dotyczące klimatu	1%	
Zarządzanie, kursy menadżerskie, MBA	1%	
Giełda, inwestycje, biznes, przedsiębiorczość	1%	
Prawo	1%	
Filozofia, socjologia	1%	
Dziennikarstwo, polityka	1%	
Szkolenie wojskowe, bezpieczeństwo	1%	
Historia, archeologia	1%	
Nauki ścisłe	0,5%	
Inne, ogólniki i wypowiedzi trudne do zinterpretowania	8%	

* Z procentowania wyłączono respondentów, którzy zadeklarowali, że nie chcieliby się niczego uczyć (13%) i niemających sprecyzowanych pomysłów na to, czego chcieliby się uczyć (16%).

Dwie trzecie Polaków ma doświadczenie uczestnictwa w jakichś kursach, szkoleniach lub studiach podyplomowych wykraczających poza regularną edukację, w tym blisko jedna trzecia doszkała się w ostatnich trzech latach. W większości przypadków były to szkolenia związane z wykonywanym zawodem, pracą, rzadziej zaś chodziło o poszerzenie horyzontów, rozwijanie hobby czy po prostu przyjemność płynącą z nauki czegoś nowego. Jednocześnie, mając na uwadze fakt, że są to deklaracje, można powiedzieć, że Polacy mają dość niematerialistyczny stosunek do poszerzania wiedzy i zdobywania nowych umiejętności. Uczenie się jest przyjemnością, inwestycją w siebie, może sprzyjać poprawie relacji z ludźmi, niekoniecznie musi zwracać się finansowo, choć warto jednocześnie zdobywać praktyczne umiejętności, dzięki którym możliwe będzie wykonywanie konkretnych zadań, zamiast uczyć się rzeczy bezużytecznych.

Opracowali

Michał Feliksiak i Jonathan Scovil

TABELA 1

		Czy kiedykolwiek poszerzał(a) Pan(i) swoje kompetencje, uczestnicząc w jakichś szkoleniach, kursach bądź studiach podyplomowych?					Liczba osób
		Tak, w ciągu ostatniego roku	Tak, w ciągu ostatnich 2-3 lat	Tak, dawniej	Nie, nigdy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		17	13	34	35	1	1018
Płeć	Mężczyźni	16	16	39	28	1	481
	Kobiety	19	10	29	42	1	537
Wiek	18-24 lata	37	19	12	30	2	96
	25-34	34	26	16	23	0	158
	35-44	20	17	35	27	1	196
	45-54	20	13	39	27	1	165
	55-64	9	6	42	42	1	156
	65 lat i więcej	1	2	44	53	1	246
Miejsce zamieszkania	Wieś	15	13	31	40	1	420
	Miasto do 19 999	15	15	36	33	1	145
	20 000 - 99 999	16	11	39	33	1	196
	100 000 - 499 999	19	11	33	37		144
	500 000 i więcej mieszk.	29	14	31	23	3	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	7	10	22	61		145
	Zasadnicze zawodowe	7	5	33	53	2	220
	Średnie	15	13	37	33	1	356
	Wyższe	33	19	35	12	1	297
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	25	20	10	1	164
	Średni personel, technicy	25	27	25	22		48
	Pracownicy adm.-biurowi	22	17	34	27		77
	Pracownicy usług	19	15	28	36	2	76
	Robotnicy wykwalifikowani	14	19	30	35	2	85
	Robotnicy niewykwalifik.	13	16	29	41		28
	Rolnicy	16	7	41	36		36
	Pracujący na własny rach.	21	23	40	16		63
	Bezrobotni	18		42	40		19
	Emeryci	0	1	48	50	1	273
	Renciści			35	63	2	52
	Uczniowie i studenci	40	20	18	17	4	37
	Zajmujący się domem i inni	15	6	18	61		61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	28	24	29	18	1	142
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	28	17	27	27		122
	sekt. prywat. poza rolnict.	26	20	28	25	1	275
	prywatnym gosp. rolnym	17	6	39	38		39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	14	5	27	54		186
	Od 2000 do 2999 zł	7	11	38	43		176
	Od 3000 do 3999 zł	18	11	37	33	1	140
	Od 4000 do 5999 zł	24	20	32	24	1	141
	6000 zł i więcej	35	20	32	10	3	99
	Trudno powiedzieć	20	12	35	34		94
Ocena własnych war. mater.	Odmowa odpowiedzi	15	14	34	35	2	181
	Złe	6	7	36	51		56
	Średnie	9	11	32	47	0	341
Udział w prakt. religijnych	Dobre	23	14	34	27	1	621
	Kilka razy w tygodniu	11	8	35	46		42
	Raz w tygodniu	12	7	35	45	2	331
	1-2 razy w miesiącu	18	14	30	38	1	120
	Kilka razy w roku	18	16	35	31	1	258
W ogóle nie uczestniczy	27	15	31	27		234	
Poglądy polityczne	Lewica	23	12	36	28	1	235
	Centrum	19	16	32	32	0	267
	Prawica	13	12	36	39	1	344
	Trudno powiedzieć	17	9	27	46	0	138

TABELA 2

		Porozmawiajmy o ostatnim szkoleniu, w jakim brał(a) Pan(i) udział. Dlaczego się Pan(i) na nie zdecydował(a)?									Liczba osób	
		Wymagano tego ode mnie w pracy	Chciał(a)m poszerzyć swoje kompetencje w wykonywanym zawodzie	Chciał(a)m nabrać kompetencji, które pozwoliłyby mi znaleźć / zmienić pracę	Chciał(a)m rozwijać swoją pasję / hobby niezwiązane z pracą	Chciał(a)m poszerzyć swoje horyzonty	Chciał(a)m poznać nowych ludzi	Chciał(a)m stać się lepszym człowiekiem	Po prostu lubię się uczyć	Trudno powiedzieć		
		%	%	%	%	%	%	%	%	%		
Ogółem		37	54	27	17	30	11	9	17	1	646	
Płeć	Mężczyźni	40	55	25	15	26	8	7	15	1	340	
	Kobiety	34	53	29	19	35	15	10	20	1	306	
Wiek	18–24 lata	15	43	44	34	42	14	18	29	3	65	
	25–34	35	56	34	13	31	9	10	22		119	
	35–44	30	50	36	20	35	14	9	22	1	141	
	45–54	37	62	18	15	22	9	7	16	1	119	
	55–64	45	53	23	11	25	9	5	5		88	
	65 lat i więcej	53	53	13	11	28	13	8	11	2	113	
Miejsce zamieszkania	Wieś	30	50	27	20	27	11	8	16	0	249	
	Miasto do 19 999	46	57	20	13	34	12	13	17	3	94	
	20 000 – 99 999	40	53	25	14	28	15	12	16	1	130	
	100 000 – 499 999	39	59	24	20	36	12	6	17	1	90	
	500 000 i więcej mieszk.	41	56	41	13	31	5	4	23		84	
	Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	27	51	37	25	28	18	18	17		56
Zasadnicze zawodowe		47	40	19	14	16	13	8	9		100	
Średnie		34	49	28	19	31	12	8	16	2	233	
Wyższe		38	64	27	14	35	9	8	22	1	257	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	40	68	29	17	37	8	9	27		145	
	Średni personel, technicy	45	56	28	9	20	10	11	10		37	
	Pracownicy adm.-biurowi	38	58	29	17	20	5		9	1	56	
	Pracownicy usług	32	35	36	25	30	19	5	16		47	
	Robotnicy wykwalifikowani	49	47	29	14	21	7	8	11	2	53	
	Robotnicy niewykwalifik.	48	59	19	26	17	21	6	6		16	
	Rolnicy	15	37	21	31	31	12	17	6		23	
	Pracujący na własny rach.	15	62	24	17	27	8	1	13		53	
	Bezrobotni	27	62	24	15	28	15	10	18		11	
	Emeryci	52	53	13	11	30	13	8	10	2	132	
	Renciści	25	58	28	7		9	9	21		18	
	Uczniowie i studenci	5	23	46	25	63	9	23	38	6	29	
	Zajmujący się domem i inni	15	34	60	23	44	33	33	43		24	
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	39	59	30	13	28	9	7	20	1	114
		spółce właścicieli prywatnych i państwa	44	58	30	11	26	9	4	13	2	89
		sekt. pryw. poza rolnict.	33	56	26	22	28	11	7	17	0	205
prywatnym gosp. rolnym		23	43	19	25	27	10	21	6		24	

TABELA 2 cd.

		Porozmawiamy o ostatnim szkoleniu, w jakim brał(a) Pan(i) udział. Dlaczego się Pan(i) na nie zdecydował(a)?									Liczba osób
		Wymagano tego ode mnie w pracy	Chciał(a)m poszerzyć swoje kompetencje w wykonywanym zawodzie	Chciał(a)m nabrać kompetencji, które pozwoliłyby mi znaleźć / zmienić pracę	Chciał(a)m rozwijać swoją pasję / hobby niezwiązane z pracą	Chciał(a)m poszerzyć swoje horyzonty	Chciał(a)m poznać nowych ludzi	Chciał(a)m stać się lepszym człowiekiem	Po prostu lubię się uczyć	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		37	54	27	17	30	11	9	17	1	646
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	22	52	33	23	37	22	24	28		86
	Od 2000 do 2999 zł	42	53	24	17	22	12	5	8		100
	Od 3000 do 3999 zł	43	57	27	21	29	13	2	13		93
	Od 4000 do 5999 zł	44	59	27	19	36	13	13	21		106
	6000 zł i więcej	42	61	26	9	35	2	5	19	1	86
	Trudno powiedzieć	26	47	33	21	32	16	14	15		61
	Odmowa odpowiedzi	34	46	23	9	22	4	3	17	5	113
Ocena własnych war. mater.	Złe	27	40	18	17	13	10	13	13	2	28
	Średnie	32	49	32	16	27	12	8	13	1	178
	Dobre	39	57	25	17	32	11	9	19	1	440
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	45	35	9	13	29	17	16	7		22
	Raz w tygodniu	41	58	28	15	34	13	13	18	1	177
	1-2 razy w miesiącu	42	58	27	18	25	17	6	18	2	74
	Kilka razy w roku	32	56	26	17	29	12	7	17		177
	W ogóle nie uczestniczy	35	51	30	20	31	7	8	19		170
Poglądy polityczne	Lewica	36	57	30	16	37	8	8	19	2	166
	Centrum	36	55	23	18	28	12	7	15		181
	Prawica	40	53	24	16	29	13	9	17		205
	Trudno powiedzieć	36	52	38	18	25	15	17	17		73